

سوالات متداول - به روزرسانی شده در ۱۸ اسفند ۹۹

ثبت، تایید و انتقال چک

(۱) نحوه ثبت و تایید چک برای اتباع بیگانه به چه صورت است؟

اتباع بیگانه در زمره اشخاص حقیقی تلقی می‌شوند و در ثبت و تایید و انتقال چک باید کد اتباع را وارد کنند.

(۲) ثبت و تایید چک برای مشتریان حقوقی از چه طریق ممکن است؟

ابزار دسترسی به سامانه صیاد برای مشتریان حقوقی، درگاه‌های بانکی (اینترنت بانک و موبایل بانک) است. به مرور درگاه‌های دیگر نیز اضافه می‌شود. همچنین ثبت و تایید چک‌های مربوط به اشخاص حقوقی، توسط صاحبان امضای مجاز اشخاص مذکور (که وفق اساسنامه و مفاد روزنامه رسمی به این عنوان معرفی شده‌اند) صورت می‌پذیرد.

(۳) ثبت صدور چک در حساب جاری مشترک حقیقی به چه صورت است؟

ابزار دسترسی به سامانه صیاد برای مشتریان حقیقی دارای حساب جاری مشترک، درگاه‌های بانکی (اینترنت بانک و موبایل بانک) است. به مرور درگاه‌های دیگر نیز اضافه می‌شود. همچنین ثبت صدور چک‌های مربوط به حساب جاری مشترک حقیقی، توسط شخص یا اشخاصی که حسب قرارداد حساب جاری، حق امضای چک را دارند، به عمل می‌آید.

(۴) زمانی که چکی صادر و در سامانه صیاد ثبت شده باشد و تا زمان سررسید، معامله فسخ شود تکلیف چیست؟

قابلیت ابطال چک با مراجعه به شعب بانک‌ها وجود دارد و در این صورت، اشخاص باید به یکی از شعب بانک صادرکننده دسته چک خود مراجعه کنند.

(۵) در صورت برگشت خوردن یک برگ چک، آیا امکان ثبت سایر برگ‌های آن دسته چک در سامانه صیاد وجود دارد؟

خیر. با توجه به مفاد ماده (۲۱) مکرر قانون صدور چک، تا زمان رفع سوءاثر از چک برگشتی، صدور چک جدید، از ناحیه صاحب حساب و امضاکنندگان چک برگشتی مزبور، ممنوع می‌باشد.

۶) انتقال در سامانه صیاد برای چک‌های جدید تا چه تعداد امکان پذیر است؟

محدودیت ندارد.

۷) اگر افراد میانی (ذینفعان چک) مشخصات چک را در سامانه، ثبت و تایید نکنند وضعیت چک چگونه می شود؟ آیا روشی برای کنترل ثبت حتمی برای انتقال چک وجود دارد؟

در صورت عدم ثبت چک جدید در سامانه صیاد، ذینفع نباید چک را تحویل بگیرد. ذینفع پیش از دریافت برگ چک باید از سامانه صیاد استعلام بگیرد. طبق ماده (۲۱) مکرر، در زمان صدور چک، اطلاعات اساسی شامل هویت دارنده، مبلغ و تاریخ مندرج در چک برای شناسه یکتای برکه چک، چک می‌بایست توسط صادرکننده در سامانه صیاد ثبت گردد و دارندگان چک، برای انتقال، ملزم به ثبت هویت شخص جدید برای همان شناسه یکتا می‌باشند. لذا چنانچه انتقال چک در سامانه ثبت نگردد، اساساً انتقالی صورت نپذیرفته است.

۸) اگر چک ذینفعان متعدد داشته باشد و یکی از ذینفعان اطلاعات چک را در سامانه تایید کرده باشد آیا ذینفع دیگر می تواند نسبت به وصول چک اقدام کند؟

با تایید یکی از ذینفعان، چک در وضعیت تائید شده قرار خواهد گرفت. لیکن در صورت تعدد ذینفعان چک، وصول چک می‌بایست با درخواست تمامی ذینفعان به عمل آید؛ مگر اینکه برخی ذینفعان، از سایرین، وکالت یا نمایندگی جهت وصول چک را اخذ نموده باشند.

۹) در صورتی که ذینفع به اشتباه به جای تایید، رد آن را ثبت کند آیا امکان اصلاح وجود دارد؟

خیر. در این صورت ذینفع باید از صادرکننده درخواست کند که چک را مجدد به نفع وی ثبت کند.

۱۰) امکان اصلاح/ ویرایش اطلاعات توسط صادرکننده چک قبل از تایید/ عدم تایید ذینفع وجود دارد؟

بله. با مراجعه به شعبه و با در دست داشتن لاشه چک می‌بایست نسبت به لغو ثبت چک اقدام کند.

۱۱) روش و مقررات چک های صیادی در رابطه با چک هایی که بانک ها به عنوان ضمانت از مشتریان دریافت می کنند، به چه صورت است؟

چک های ضمانت در گذشته بدون درج تاریخ از افراد گرفته می شد. از ابتدای سال ۱۴۰۰ که چک های طرح جدید وارد بازار می شود تمامی این چک ها باید در سامانه ثبت شوند (به همراه تاریخ و دیگر اقلام اصلاحاتی) / در واقع از سال ۱۴۰۰ امکان اخذ چک سفید تاریخ و بعضا سفید امضا بابت ضمانت وجود نخواهد داشت و باید کلیه فیلدهای چک های صادره از جمله چک ضمانت به صورت کامل بر روی برگه چک و سامانه صیاد درج شود. از لحاظ حقوقی نیز با توجه به اطلاق ماده (۶) اصلاحی قانون صدور چک و عدم تفکیک بین چک هایی که به عنوان ضمانت از مشتریان دریافت می شود، با سایر چک های صیادی، چک های ضمانتی، مشمول تمامی احکام و ضوابط مربوط به چک های صیادی می باشند.

۱۲) در صورت انتقال چک در سامانه صیاد، آیا نیازی به تغییر مشخصات در برگه چک نیز وجود دارد؟
خیر. ثبت در سیستم کفایت می کند. در حقیقت ثبت اطلاعات در سیستم جایگزین پشت نویسی می شود و با انتقال چک، تغییری در مشخصات و مندرجات برگه چک به وجود نخواهد آمد.

۱۳) اگر مشتری تامین وجه چک صادره اش را از تمام حسابها در بانک خود تایید نکرده باشد، آیا بانک مجاز به برداشت وجه چک از سایر حساب هاست؟
طبق بندهای ۱۷-۵ و ۱۷-۶ دستورالعمل حساب جاری، از جمله مواردی که باید در قرارداد حساب جاری درج شود، تکلیف بانک به پرداخت وجه چک از محل موجودی قابل برداشت سایر حساب ها (به ترتیب مقرر در بندهای مذکور)، در صورت کافی نبودن موجودی حساب جاری صادرکننده می باشد. در واقع در صورت عدم تایید این موضوع توسط مشتری بانک، قرارداد حساب جاری منعقد نمی شود.

۱۴) چاپ کد رهگیری بر روی گواهی عدم پرداخت از چه زمانی اجباری است؟
در حال حاضر اجرا می شود. به محض ارائه چک به بانک و عدم کفایت موجودی، گواهی نامه عدم پرداخت صادر و درج کد رهگیری بر روی آن صورت می پذیرد.

در ماده (۴) اصلاحی قانون صدور چک، برای بانک تکلیفی مبنی بر درج فوری کد رهگیری بر روی گواهی‌نامه عدم پرداخت پیش‌بینی شده است. انجام این تکلیف قانونی، از زمان لازم‌الاجرا شدن قانون اصلاح قانون صدور چک مصوب ۹۷/۸/۱۳، برای بانک‌ها الزامی است.

۱۵) با توجه به صدور گواهی عدم پرداخت به علت مغایرت اطلاعات برگه چک با سامانه صیاد، آیا این موضوع به عنوان سوء سابقه برای صادرکننده چک لحاظ می‌شود؟

بله. مغایرت اطلاعات نسخه کاغذی با اطلاعات سامانه‌ای چک، از مصادیق اختلاف در مندرجات چک (موضوع ماده ۳ قانون صدور چک)، محسوب شده و در صورت درخواست دارنده (وفق مواد ۴، ۵ و ۵ مکرر قانون صدور چک)، منجر به برگشت چک و ثبت سوء اثر در سامانه یکپارچه بانک مرکزی خواهد شد.

۱۶) اگر چکی صبح برگشت خورده و ظهر همان روز پاس شود رفع سواثر به چه صورت است؟

اداره اطلاعات بانکی: با توجه به اینکه گواهی عدم پرداخت و رفع سوء اثر آنی است، فلذا کاربر شعبه اقدامات مصرح در قانون را انجام می‌دهد. لیکن در روز آینده هیچ اثری از برگشت و رفع اثر آن در سامانه قابل مشاهده نیست.

۱۷) در صورت مخدوش بودن برگه چک تکلیف چیست؟

وفق ماده (۳) قانون صدور چک، در صورت مخدوش بودن برگه چک، بانک باید از پرداخت وجه چک خودداری نموده و (حسب ماده ۴)، در صورت درخواست دارنده، نسبت به صدور گواهی‌نامه عدم پرداخت (برگشت چک) اقدام نماید.

۱۸) اثر سوء چک برگشتی موکل که وکیل آن را امضا کرده است در حساب های شخصی وکیل هم تسری می‌یابد؟

با توجه به تبصره (۲) ماده (۵) مکرر قانون صدور چک، چنانچه شخصی به وکالت یا نمایندگی از شخص حقیقی یا حقوقی، اقدام به صدور چک نموده و منجر به برگشت شود، اصولاً اقدامات این ماده، علاوه بر صاحب حساب، نسبت به وکیل یا نماینده نیز اعمال می‌گردد. همچنین، وکیل یا نماینده مذکور، وفق تبصره (۲) ماده (۲۱) مکرر، از دریافت دسته چک، صدور چک جدید در سامانه صیاد و استفاده از چک موردی به هر صورت (اصالتاً و یا وکالتاً) ممنوع می‌باشد.

۱۹) آیا انتقال دهنده چک نیز مانند صادرکننده چک در صورت برگشت چک مسئولیت دارد؟

بله. با عنایت به ماده (۲۰) قانون صدور چک، انتقال دهنده چک جزء متعهدین و مسئولین پرداخت چک می‌باشد.

۲۰) برداشت نقدی با چک توسط دارنده حساب به چه صورت خواهد بود؟

زیر ۱۵ میلیون تومان امکان برداشت نقدی دارد ولی منابع بالای آن الزاماً می‌بایست به حساب شخص واریز شود.

۲۱) اگر وکیل یا نماینده حقوقی دارای چک برگشتی باشد آیا می‌تواند به وکالت از شخص دیگر که فاقد چک برگشتی است اقدام به افتتاح حساب کند؟

طبق ماده (۵) مکرر قانون صدور چک، اقدامات و محرومیت‌های مندرج در این ماده (از جمله افتتاح حساب)، نسبت به صاحب حساب و صادرکننده چک برگشتی اعمال می‌شود. لکن، در قانون یادشده، ممنوعیت برای اشخاص دارای چک برگشتی، جهت افتتاح حساب (و نه دریافت دسته چک) به وکالت و به نام شخص دیگری (که فاقد سابقه چک برگشتی رفع سوءاثر نشده است) پیش‌بینی نگردیده و مورد اخیر، به لحاظ حقوقی و قانونی، بلامانع است.

۲۲) انسداد چک توسط چه کسانی قابل انجام است؟ آیا انتقال دهندگان چک می‌توانند درخواست مسدودسازی چک را کنند؟

بر اساس ماده (۱۴) قانون صدور چک، انسداد چک، پس از صدور دستور عدم پرداخت توسط صادرکننده، ذی‌نفع یا قائم‌مقام قانونی آن‌ها، امکان‌پذیر است. به موجب تبصره (۱) همین ماده، ذی‌نفع، شامل کسی که چک به نام او، صادر یا ظهرنویسی شده یا چک به او واگذار گردیده، می‌شود. بنابراین، انتقال دهندگان چک نیز در چارچوب ماده (۱۴) می‌توانند نسبت به صدور دستور عدم پرداخت، برگشت چک و نیز درخواست انسداد حساب مربوط، اقدام نمایند.

۲۳) زمانی که حساب صادرکننده چک برگشتی در یک بانک مسدود شود رفع مسدودی چگونه انجام می‌شود؟

چنانچه موجودی حساب، بر اساس بند "ب" ماده (۵) مکرر (به دلیل غیرقابل پرداخت بودن یا کسری مبلغ چک) مسدود گردد، رفع انسداد، حسب دستور قضایی و یا رفع سوءاثر از چک، بر اساس تبصره (۳) ماده (۵) (روش‌های شش‌گانه رفع سوءاثر چک) قانون صدور چک به عمل خواهد آمد.

چنانچه حساب صادرکننده، در اجرای ماده (۱۴) قانون صدور چک (صادرکننده یا ذینفع یا قائم‌مقام قانونی آن‌ها با تصریح به اینکه چک مفقود یا سرقت یا جعل شده یا از طریق کلاهبرداری یا خیانت در امانت یا جرایم دیگری تحصیل شده می‌تواند کتباً دستور عدم پرداخت وجه چک را به بانک بدهد)، مسدود شده باشد، حسب تبصره‌های (۱) و (۲) ماده اخیرالذکر، در صورت

انصراف دستور دهنده (دستور عدم پرداخت) یا تعیین تکلیف در مرجع قضایی و یا عدم تسلیم گواهی تقدیم شکایت در مرجع مرجع قضایی ظرف مدت یک هفته، به بانک، از حساب رفع مسدودی به عمل خواهد آمد.

۲۴) آیا شخص دیگری غیر از ذینفع که مشخصات او در برگه چک ثبت شده می تواند چک را نقد کند؟ مثلاً کسی که چک به نام وی منتقل شده است؟

بله. براساس استعلام از سامانه صیاد، مالکیت شخص (ذینفع بودن) وی مشخص می شود و همان ملاک عمل خواهد بود. در واقع وصول چک توسط دارنده نهایی که چک در وجه او صادر یا به وی منتقل شده یا وکیل یا نماینده او به عمل می آید.

۲۵) رعایت برگشت ۸۰ درصد برگه های چک به بانک برای دریافت دسته چک جدید شامل سازمان ها و مشتریان اعتباری که مصرف بالایی دارند نیز می شود؟

بله. شامل تمام مشتریان است. به موجب بند ۶-۸ دستورالعمل موضوع ماده (۶) اصلاحی قانون صدور چک، مصوب ۹۹/۹/۲۵ شورای پول و اعتبار، اعطای دسته چک به "شخصی که کمتر از ۴/۵ [هشتاد درصد] از مجموع تعداد برگه های آخرین دسته چک اعطایی به وی به بانک ارائه و یا در سامانه صیاد ثبت شده باشد"، ممنوع است.

نظر به اطلاق مقرر فوق، موضوع لزوم رعایت نصاب ۸۰ درصد مذکور، شامل تمامی اشخاص (صرف نظر از اینکه اصولاً مصرف چک بالایی داشته باشند یا خیر) می شود.

۲۶) آیا ثبت ۸۰ درصد چک ها در سامانه صیاد کفایت می کند یا ۸۰ درصد برگه چک ها باید به بانک بازگشته باشد؟

تحقق هر یک از موارد "ارائه ۸۰ درصد از مجموع تعداد برگه های آخرین دسته چک به بانک" و یا "ثبت این میزان در سامانه صیاد" کفایت می نماید.